

JUMALAN LIITTO IHMISEN PELASTAMISEKSI - osa 1

Liiton keskeinen merkitys Jumalan pelastussuunnitelmassa

- Jumalan **erityissuhde** pelastussuunnitelmansa toteuttamiseksi valitsemiinsa ihmisiin perustuu liittoon
- **Koko Raamattu** käsittelee liittoon perustuvaa Jumalan ja ihmisen välistä suhdetta
- Jumalan liitto on **veriliitto**, mikä perustuu **Jumalan valitsemaan ja asettamaan veriuhuriin**
- Liiton lopullinen **täyttäjäksi on Jumalan Karitsa – Jeesus Kristus**

Jumalan liitto ihmisen pelastamiseksi – on iankaikkinen armoliitto/ 1-2 - Jer 31:3 | Joh 4: 10.-11.

Liiton lopullinen täyttäjäksi on Jumalan Karitsa - Jeesus Kristus/ 1-4 - Liitto on Isän ja Pojan välinen - 2 Kor 5:19; 1 Tim 2: 5.; Hepr 13: ... 8; Hepr 13: 20. -21.; Joh 19:30

Jumalan Ja Ihmisen välinen liitto

- Jumala on **aloitteen tekijä** – Hän LUPAA, ANTAA EHDOT, SITOUTUU
- **Jumalan rakkaus on liittouskollisuutta** (esim. Ps 136 seder-ateriaalla: ”Kiittäkää Herraa, sillä hän on hyvä, sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti” x26)
- Liitto on ihmiselle **armoliitto**, johon ihminen saa astua **uskon kautta**
- Jeesus on liiton ehtojen täyttäjäksi (**vanhurskas**) ja liiton rikkomusten (**synnin**) sovittaja ihmisen puolesta (Room 5. luku)

Pietari helluntain jälkeen vetosi myös Aabrahamin kanssa tehtyyn liittoon: Apt.3: 25-26

Aabrahamin siunaus - Gal 3:15-18

MITÄ LIITTO TARKOITTAÄ

Liiton termi

Liitto – *berit* – n. 283 kertaa VT:ssa

Liitto – *diatheke* – n. 30 kertaa UT:ssa – Septuagintassa useimmiten ”berit”-sanon käännöksenä
Käännös ”testamentti” ei anna täyttä kuvaa sisällöstä; yksipuolinen säännös

Uskomme juurille

Uusi Testamentti ei selitä liiton merkitystä – Se oli itsestään selvyyss liiton kansaan kuuluville
Meidän on kaivettava sen merkitys VT:sta

Esimerkkejä patriarkkojen ajan liitoista

1 Ms 21: 32-34 – Aabraham ja Abimelek

1 Ms 26: 26-31 – lisak ja Abimelek

1 Ms 31: 44-55 – Jaakob ja Laaban

Liitto-käsitteen merkityksestä/ 1-5

- Liitto on lainmukaista yhteyttä
- Liitto on uskoa synnyttävää yhteyttä
- Liitto on kestäväää yhteyttä - Ps 105: 8.-10. - Ps 146: 5.-6; 2 Tim 2:13; 3 Ms 26:44-45

- Liitto on muut pois sulkevaa yhteyttä
LIITON KAAVA: 2 Moos 6: 7. ; 3 Ms 26: 12. Ja minä vaellan teidän keskellänne ja **olen teidän Jumalanne, ja te olette minun kansani.** ; 2 Kor 6:16

JUMALAN LIITTO IHMISEN PELASTAMISEKSI - osa 2

Veriliiton tekemisen (leikkaamisen) muotoa ja sisältöä

1. **Kustannusten laskeminen** - Liitto on täydellinen sitoutuminen osapuolten välillä
 - Jeesus maksoi liiton täyttämistä täyden hinnan (Joh 12:23-33; Fil 2: 5-11)
 - Jeesuksen kehoitukset meille (Matt 16: 24-27)
2. **Symboliset vaihdot** (I Sam 18: 1-4; 20:8; 23:16-18) - Ystäviksi kutsuttiin niitä, jotka olivat veriliitossa keskenään
 - 2.1. Viittojen vaihtaminen - Kuvaa identiteetin vaihtoa
 - Jeesus otti päällensä meidän synnillisen luontomme ja lahjoitti oman vanhurskautensa viitan (esim. Room 5: 8-11)
 - 2.2. Väiden vaihtaminen - Liittokumppanit antoivat toisilleen sen, mikä edusti voimaa ja kykyä suojella toista
 - Hänen uskollisuutensa on kilpi ja suojus (Room 8:28-39)
 - 2.3. Aseiden vaihtaminen - Liittokumppanin puolustaminen vihollista vastaan
 - Jeesus on voittanut vihollisen (Joh 12:31; 16:33)
 - Hän on meidän puolustajamme (Ef 6:10-18)
3. **Liiton leikkaaminen** (Viitteitä mm. 1 Ms. 15.; Jer 34: 18-20)
 - 3.1. Eläin halkaistaan pituussuunnassa kahtia
 - 3.2. Liiton osapuolet liikkuvat uhrieläinten välissä niin, että kohtaavat toisensa kasvokkain. - Liiton osapuolet ovat kuolleet itselleen ja luopuneet oikeudesta itseensä ja he ovat aloittaneet yhteisen vaelluksen, kunnes kuolema erottaa heidät.
 - 3.3. Haava oikean käden kämmeneen ja kätteleminen niin, että veri sekoittuu

4. Muita liiton tekemiseen liittyviä muotoja

Nimien vaihto tai osan saaminen toisen osapuolen nimestä (I Ms 17.luku - Abram... Aabraham)

Liiton ehdoista sopiminen (2 Ms 19. luku ja 5 Ms 5. luku)

Liiton merkki - Jes 49:15,16 - vrt. arvet Jeesuksen käsissä

Liiton ateria (I Ms 18. luku; 2 Ms 12; 2 Ms 24.Luuk 22: 15-20)

Todistajat (5 Ms 31:28)

Jumala kutsuu Abramin ja antaa hänelle lupauksensa

- I Ms 12: 1- 4

Jumalan tekemä (leikkaama) liitto Abramin kanssa 1 Ms 15.

- Jumala antoi itsensä ja suojeleuksensa Abramille (1)
- **Abram tuli liittoon vastaanottamalla Jumalan lupauksen uskon kautta** (2-6)
- Jumala puhui veriliiton kieltä (9-17) – Liiton leikkaaminen
"Suitsuava pätsi ja liekehtivä tuli liikkuvat uhrikappaleiden välissä"- Abram katsoi sivusta –
"Jumala oli Kristuksessa ja sovitti maailman itsensä kanssa" (2 Kor 5:19)

- Jumala vahvisti liiton lupaukset (18-21)

Jumalan tekemä liitto Abramin kanssa 1 Ms 17

- Jumala vahvistaa liittonsa
- Jumala muutti Abramin (korkea isä) Aabrahamiksi (paljouden isä) (17:4,5) - osa Jumalan nimestä JHVH
Abram- Abraham
- Jumala asetti liiton merkin- ympärileikkauksen (17: 10-14)

Jumalan tekemä liitto Aabrahamin kanssa 1 Ms 18

- Jumala vahvistaa lupauksensa ja toimii liittonsa mukaan
- Aabraham ja Herra aterioivat yhdessä (Liiton ateria)
- Jumala ilmoittaa itsensä ystävälleen (Jaak 2:23 vrt.):
"Salaisinko minä Aabrahamilta, mitä olen tekevä" (18: 17-19)
- Aabraham toteutti Jumalan suunnitelmaa maanpäällä (mm. esirukous 18:17-)

Jumala muistaa liittonsa

- 2 Ms 2: 24. Ja Jumala kuuli heidän vaikeroimisensa, ja Jumala muisti liittonsa Aabrahamin, lisäksi ja Jaakobin kanssa. 25. Ja Jumala katsoi israelilaisten puoleen, ja Jumala piti heistä huolta.

JUMALAN LIITTO IHMISEN PELASTAMISEKSI – osa 3

Jumalan veriliitto Aabrahamin kanssa perustana myöhemmille liitoille |

Ms 17: 7

Pietari helluntain jälkeen: Apt 3: 25- 26

Jumala puhui Aabrahamille/ 1-2- I Ms 15: 13-18

Jumala muistaa liittonsa/ 1-3 / 2 Ms 2: 24-2.; 2 Ms 6:5-8

Jumala lunastaa/ vapauttaa/ pelastaa/ ottaa omaksi kansakseen

ollakseen heidän Jumalansa virheettömän karitsan - Jumalan Karitsan esikuvan kautta 2 Ms 12: 5-7

Karitsan veren suoja 2 Ms 12: 13

Johannes Kastajan julistus Jeesuksesta Joh 1:29-30

Liiton ateria 2 Ms 12: 8. -11

Herran juhla - Pesach 2 Ms 12: 14

Jeesuksen viimeinen Seder-ateria opetuslasten kanssa/ 1-3 / Luuk 22:15-16; Matt 26:26; I Kor 10:16

Paavalin opetus I Kor 10: 16-18

Siinain liitto

Liitto Aabrahamin kanssa perustana Gal 3: 16-18

Sana uskottiin Aabrahamille ja hänen jälkeläisilleen I Ms 18: 18-19

Siinain liitto Israelin kansan kanssa: Annettu Aabrahamin liiton perusteella lunastetulle kansalle – Aabrahamille annettu liitto koski Hänen jälkeläisiään. Monipuolinen merkitys ja sisältö: Kuinka lunastetun kansan tulee elää uskollisena liitolle, säilyttäen liiton siunauksen ja edustaen Jumalaa, pyhänä Juman kansana. Israelin kansan perustuslaki

Tulo Siinaille 2 Ms 19: 1-4

Siinain liitto 2 Ms 19: 5-8

”Te olette minulle pappisvaltakunta ja pyhä kansa” 2 Ms 19: 5-6

Myös Siinain liitto oli veriliitto/ 1-2- 2 Ms 24: 4-12

”Tämä on minun vereni, liiton veri”: Luuk 22:20; Matt 26: 27-28

Siinain liiton veri ja sen täyttymys/ 1-3Hepr 9: 18-26

Herra antoi liiton taulut Moosekselle 2 Ms 24:12 - Liiton sanat - 2 Ms 20: 1-

Ilmestysmaja - Jumalan asumus 2 Ms 25: 8-9. ; 29: 43 Perustana kansan yhteydelle Jumalaan olivat ilmestysmajan uhrit (3 Moos 1-7) Polttouhri eli kokonaisuhri, Ruokauhri, Yhteys- eli kiitosuhri, Syntiuhri, Vikauhri - Jeesuksen uhrin koko täyteys on kuvattu näissä uhreissa

Ylimmäinen pappi Hepr 8: 1-2; 3: 1

Uusi liitto

Puhuessaan uudesta liitosta profeetat (esim. Jeremia ja Hesekiel) ja apostolit vertaavat sitä Siinain liittoon (ensimmäinen liitto, vanheneva liitto, Hepr. 8:7, 13; 9:1)

Uusi liitto - Jumalan pelastavan liiton täyttymys: Hepr 8: 1- 9:1; Jer 24: 6,7; 31: 31-34; Hes 36: 23-28;; Room 8: 1-5

Jumala lupaa profeettojensa kautta uudessa liitossa

- Annan anteeksi heidän syntinsä
- Annan heille uuden sydämen – kivisydämen tilaan lihasydämen
- Asetan lakini heidän sydämeensä
- Annan henkeni heidän sisimpäänsä
- He tuntevat minut henkilökohtaisesti pienimmästä suurimpaan
- ... ja niin minä olen heidän Jumalansa, ja he ovat minun kansani.

Uusi liitto

- Ei ole ”kokonaan uusi” vaan Jumalan pelastavan liiton täyttymys
- Siihen ovat kaikki Jumalan lupaukset ja teot tähdänneet halki vuosituhansien
- Verrattuna Siinain liittoon se on parempi
- Jeesus on liiton välimies ja täyttjä
- Hänen ainutlaatuinen ja –kertainen uhrinsa puhdistaa synnistä ja vanhurskauttaa täydellisesti
- Hän on täydellinen ylimmäinen pappimme Isän edessä
- Hänen uhrinsa voimasta Jumalan Henki muuttaa ihmissydämen – ”kirjoittaa lakinsa heidän sydämiinsä” - ”ympärileikkaa heidän sydämensä” (5 Ms 30:6; Kol 2:11)
- Niin he saavat oikeuden tulla Jumalan lapsiksi ja oppivat tuntemaan Jumalan henkilökohtaisesti
- Hän on heidän kuninkaansa (Daavidin huoneen kuningas, 2 Sam 7: 12-16; Jer 23:5-8)
- Hänen uhrinsa koko maailman syntien edestä avasi tien Pyhän Hengen lähettämiseksi ”kaiken lihan päälle” Joelin ennustuksen mukaan (Apt. 2.luku)
- Hänen seurakuntansa on Hänen temppelinsä ja
- Hänen liiton kansansa
- Siihen on avoin pääsy Hänen uhrinsa kautta kaikilla kansoilla

Mooses osoitti Jeesukseen Joh 5:46-47

JESHUA ON TOORAN PÄÄMÄÄRÄ Room 15: 8-10; Room 10:2-4

Vanha ja uusi testamentti

- Sardeen piispa Melito käytti ensimmäisenä termiä ”vanha liitto” (kreik. *palaiä diatheke*) 2. vuosisadan lopulla
- Jerome 5. vuosisadalla käänsi kreikan sanan ”liitto” sanaksi ”testamentti” kääntäessään latinan kielistä Vulgata-käännöstä ja myöhemmin se siirtyi muihin käännöksiin
- Myöhemmin: Heprealaiset pyhät kirjoitukset = Vanha testamentti; Uuden liiton kirjoitukset = Uusi testamentti

Pelastumme armosta Ef 2: 8-10 -

Armo johtaa uskonkuuliaisuuteen Room 1: 5